

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XCIII. De dentium proprietatibus ad monasticam vitam relactis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

Gratia.

possunt tertiam quæ est gratiæ, ut etiam cæteris instituendis præsent, qui cum cæteris iuste & sine querela vixerint. Et hæc quoque cella dicitur vinaria, ut scilicet ferveant charitate qui cæteris præsent in regimine. Dicitur etiam cella gratiæ, quod nomen scilicet aliis quoque duabus possit esse commune. Nam & disciplina, & socialis vita donum gratiæ est, ista tamen sibi illud vendicat specialiter, quoniam quidem multum facile est subijci vel sociari: rarum verò & difficile ad aliorum regimen utiliter quemvis posse transferri.

1. Pet. 5. a
2. Cor. 1. d
Joan. 10. b

Gal. 6. a
Rom. 12. c

Heb. 13. c

His tribus cellis continentur & formantur omnium hominum mores. Omnes enim homines vel sunt prælati, vel æquales, vel subditi. Quemadmodum autem eliguntur de hortis quæque potiora, & in cellanis reponuntur, ubi etiam distincta habent loca in quibus ferventur: ita de historia sumitur, & quasi reconditur in cellario moralis sensus, unde omnis humana vita instruat. Legunt etenim ibi prælati quales se exhibere iudicatis debeant, cum eis dicitur ^b: *Non dominantes in clero, sed forma facti gregis.* Et illud ^k: *Non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudii vestri.* Et Dominus in Evangelio ^l: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Inveniunt etiam in eadem Scriptura æquales, qualiter se habere debeant invicem, cum legunt ^m: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Et illud ⁿ: *Honore invicem prævenientes: & multa in hunc modum.* Habent ibi & subditi quod eorum mores componat: quomodo scilicet subdi eos maioribus oporteat, quibus dicitur ^o: *Obedite præpositis vestris & subjacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris.*

S E R M O X C I I I .

*De Dentium proprietatibus ad monastica vite professionem relatis,
Dentes tui sicut grex tonsarum quæ ascenderunt de lavacro, omnes gemellis
satis, & sterilis non est in eis a.*

Cant. 4. a

Psal. 57. a
Job. 41. a

Spiritus sanctus, de cujus secretionis fonte Canticorum flumen emanat; in his (ut sentio) dentibus mysteria nobis non parva commendat. Non sunt hi dentes de quibus dicitur ^b: *Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum;* vel de quibus ad virum sanctum vox divina proclamat: *Per gyrum dentium eius formido.* Dentes isti lacte candidiores. Quippe sponsæ sunt, cujus speciem concupivit Altissimus, quæ non habet maculam neque rugam. Cum enim tota candida sit: candidior probatur in dentibus. Nova tamen & inaudita comparatione in illius laudes perorat dicens: *Dentes tui sicut grex tonsarum.* Quid in hac rogo similitudine dignum est, ut eam de celestibus arcanis descendisse credamus? Magnum prorsus & magno animo magnificè sentiendum. Spiritus enim est qui loquitur; qui cum loquitur,

quitur, nec unum potest jota vacuum præterire. Aliquid profectò est in his dentibus involutum, quod evolutum sacratoris intelligentiæ præfignet arcænum.

Dentes enim candidi sunt & fortes: carnem non habent: carent corio: nihil intra se pati possunt: non est dolor sicut dolor eorum: clausi sunt labiis ne videantur: indecens est cum videntur nisi ridendo: toti corpori masticant cibum: nullum inde saporem habent: non facile consumuntur: per ordinem positi sunt: superiores alii, & alii inferiores: & cum inferiores moveantur, superiores nunquam. Hujusmodi dentes ego arbitror homines monasticæ professionis, qui viam compendiosiore, & securiore vitam eligentes, de toto Ecclesiæ corpore quod candidum est, candidiores esse videntur. Quid enim illis candidius, qui totius immunditias spurcitiæ evitantes, cogitationum sicut actionum peccata deplorant? Quid fortius illis, quibus tribulatio pro solatio, contumelia pro gloria, inopia pro abundantia ducitur? Isti carnem non habent, quia in carne carnem obliti audiunt ab Apostolo *Vos autem in carne non estis, sed in spiritu.* Corio carent: quia nitorem & distensionem mundanarum sollicitudinum non habentes, in pace in idipsum dormiunt & requiescunt. Nihil morari intra se patiuntur, quia nec modicum quidem offendiculum tolerabile reputant aut intra se, aut in conscientiis singulorum. Hinc est illa vestra opportuna importunitas, qua tam sæpè fatigatis nos, ut multotiens etiam cum necesse non sit, multum in his diei expendatis. Non est dolor sicut dolor eorum: quia nihil tam horrendum & horribile est sicut murmur & dissensio in congregatione. Clausi sunt labiis ne videantur: sic & nos materialibus vallis circumcingimur, ne secularium oculis & accessui pateamus. Indecens est si appareant, nisi interdum fortè ad risum: quia nihil turpius quàm monachus per urbes & castella discurrens, nisi cum illa cogit quæ operit multitudinem peccatorum charitas. Chantas enim risus est, quia hilaris est. Læta quidem, non tamen dissoluta.

Toti corpori masticant cibum dentes: quia ipsi pro toto Ecclesiæ corpore videlicet tam vivis quam mortuis orare sunt constituti. Nullum inde saporem habere debent, nullam sibi gloriam assignare: sed dicere cū Prophetæ *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Non facile consumuntur: quia quanto annosiores, tantò ferventiores: & eo rapidius currunt, quò vicinios appropinquant ad palmam. Per ordinem positi sunt. Ubi enim aliquid ordinatum est si hic non est, ubi cibus & potus, vigilare & dormire, laborare & quiescere, ambulare & sedere, & cætera omnia in numero & mensura & pondere constituuntur? Superiores & inferiores sunt: quia inter nos prælati & subditi sunt, & sic superiores inferioribus junguntur, ut inferiores à superioribus non discordent. Cum autem inferiores

moveantur

Dentium proprietates & attributa pulchra tropologia vite religiosa seu monastica accommodat.

1.

2.

3.

c Rom. 8. b

4.

5.

*NOTA.
Qua Religiosorum cura expurganda conscientia tempore S. Bern*

6. 7. 8.

9.

10.

d Psal. 118.

11.

12.

13.

14.

e Cant. 4. a

Ibidem,

Ibidem,

moveantur, superiores nunquam moveri debent: quia etsi subditi quandoque turbentur, praelatorum est in mente composita perdurare. *Sicut grex tonsarum*, inquit e. Quam bene monachi tonsis ovibus comparantur: quia revera tonsi sunt, quibus nec corda, nec corpora, nec aliquid mundanum in proprietate relictum est. *Qua ascenderunt de lavacro*. Lavacrum baptismus est, de quo ascendit qui ad celsitudinem vitæ perfectionis intendit. Descendit autem, qui se vitæ mancipat inhonestæ. *Omnes gemellis scabibus*: quia & verbo pariunt & exemplo, *Et sterilitis non est in eis*, quia nullus est infœcundus.

S E R M O C X I V .

De processu vitæ Christiana seu spiritualis juxta Tropologiam
Heliae, Iezabel fugientis.

a Reg. 19. a

Matt. 5. b

Psal. 17. a

Psal. 35. b

Rom. 11. d

Psal. 22. a

Psal. 35. b

TImuit Helias Iezabel a, & surgens abiit quocunque tulit eum voluntas: venitque in Bersabee Iuda, & dimisit ibi puerum suum, & perrexit in desertum. Cumque venisset subter umbram juniperi & sederet, projecit se, & dormivit. Et Angelus Domini tetigit eum, & dixit illi: Surge, & comede. Et respexit: & ecce ad caput suum subcinericis panis, & vas aquæ. Comedit ergo & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus usque ad montem DEI Oreb. Per Heliam quippe qui interpretatur Dominus, vel Dominus fortis, intelligitur quilibet justus, qui persecutionem patitur propter iustitiam. Unde illud b: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam*. Qui metuens Jezabel, id est malitiam sæculi, vel tyrannidem diaboli, surgit de tentatione peccaminum, & abiit quocunque eum tulerit voluntas à Domino sibi collata. Venitque in Bersabee Iuda, in sanctam Ecclesiam; quæ dicitur Bersabee, id est puteus septimus, propter abundantem septiformis Spiritus gratiam, quæ inibi fidelibus dividitur: vel puteus satietatis, propter mysteriorum Dei profunditatem, & sanctarum Scripturarum refectioem. De hac profunditate habemus psalmo c: *Tenebrosa aqua in nubibus aeris*, Et rursus d, *Iudicia tua abyssus multa*. Ad eiusdem considerationem Apostolus expavescens, & pavescendo deficiens, clamare compellitur e: *O altitudo divitiarum sapientia & scientia Dei*, &c.

De hac satietate legis in psalmo f: *Super aquam refectioem educavit me*, Et item g. *Inebriabuntur ab ubertate domus tua*. Huiusmodi ebrietas non inducit fastidium, sed indeficientem quibusdam desideriis provocat appetitum. In hoc sacræ lectionis pelago agnus ambulat, & elephas natat. In catholicæ doctrinæ mensa juxta modulum intelligentiæ sufficientes singulis epulæ apponuntur. Hæc est paradysus deliciarum, hic est hortus omnium pomorum. Veniens itaque in Bersabee in sanctam Ecclesiam, ut dictum est,